

Flugten fra Danmark til Sverige 1943

Oplevet og beskrevet af Flemming Cohn

Almindelig dansk borger den ene dag for så den næste dag at være på flugt fra Danmark som en anden forbryder.

I slutningen af september begyndelsen af oktober 1943 startede klapjagten på de danske jøder i lighed med det der skete over hele Europa. Den nazistiske terminologi: Alle jøder skal tilintetgøres.

De danske jøder blev advaret i tide af en tysk embedsmand boende i Lyngby som fortalte de to to socialdemokrater Hedtoft og H.C.Hansen om hvad der skulle ske. De fortalte så formanden for den jødiske menighed C.B.Henriques om dette. Han udbrød ved beskeden , "De lyver" , han kunne ikke forstå at danske jøder skulle udskilles fra andre borgere i Danmark. Han blev dog overbevist og lod beskeden gå videre så vi nåede at komme væk fra vore boliger inden tyskerne ville komme.

Tyskerne havde ellers regnet ud at de ville kunne fange de fleste jøder i deres boliger ved sept./okt. skiftet idet vi der fejrede det jødiske nytår i familiens kreds samt venner , en af de største jødiske helligdage.

Min far var i Synagogen i Krystalgade om morgenen. Her fik han besked om at komme væk hurtigst mulig. Han tog hjem på Frederiksberg og ringede min onkel op for at advare ham og hans familie om hvad der forestod. " HVEM taler DE med " lød det pludselig i røret, min far afbrød straks samtalen og vi fik travlt med at pakke de mest nødvendige ting. Vi havde en hushjælp Mary Petersen kaldet Peter som hjalp os , og som senere, medens vi var i Sverige, tog vare på vore ting. Vi tog med vor håndbagage ud til Skodsborg Sanatorium, nuværende Skodborg KUR Hotel Derfra ringede vi til familien Jønsson hvor vi var landliggere hos igennem flere år. De sagde vi godt kunne komme. Overfor Skodsborg Sanatorium lå der , og stadig ligger en flot hvid villa, visse år ejet af "sprit de Valdemar ".

På det tidspunkt vi skulle til Vedbæk til familien Harald og Anna Jønson på Engvej, nuværende Gøngehusvej , da havde tyskerne besat den omtalte villa og her skulle vi så forbi....a "matter of life and death", for hvis de opdagede os, så lod de os ikke slippe forbi, med der til frygtelige følger. I taxaen satte så min søster og Peter vor hushjælp sig forrest , som de lyshårede, medens mine forældre og jeg skjulte os på bagsædet med vort mørke hår. Vi kom forbi og ankom til Jønson i god behold.

I mellemtiden havde sønnen Helge (billedet herover sammen med Tyra Cohn og John Jønson). som var fisker som sin far været nede på havnen og undersøgt om skibsmuligheder for os. Han fandt ud af at der skulle sejle en stenlaster-båd fra syd-molen senere på aftenen med andre flygtninge og at vi godt kunne komme med .

I mørke, rusk og regn sneg vi os som andre forbrydere, fra Engvej til Syd-Molen hvor vi blev hevet ned i lasten. På et tidspunkt lød sirenerne over Vedbæk-by medens vi sejlede ud af havnen. Om det var som Birgitte beskriver den stationære tyske soldat som vendte det blinde øje til , eller om det var luftalarmen som gjorde at vi kom godt afsted, kan man ikke vide, luftalarmen gjorde i alle tilfælde det at tyskerne mest var opmærksomme på hvad der skete i luften!

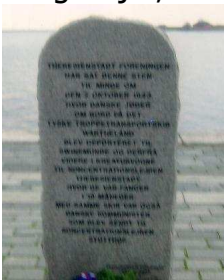
Vi kom sammen med andre i lasten, sikkert til øen HVEN. Her stod svenske soldater og tog imod os. Jeg skreg af rædsel da jeg så disse grønklædte soldater og troede det var tyskere , imidlertid da jeg så hørte ordene " VELKOMMEN TIL SVERIGE " var jeg ikke bange mere.

Vi var et par dage på Hven og afholdt der sikkert den første og sidste jødiske gds.tjeneste, det var jo det jødiske nyt år. Vi sejlede senere til Landskrona og tog efter en tid til Stockholm hvor vi havde noget svensk familie. Vi fik efter nogen tid en dejlig lejlighed udenfor Stockholm, min far fik et arbejde som repræsentant i kjolestoffer og jeg gik i svensk skole og fik nogle rare kammerater. Min søster og jeg var nede i Hälsingborg ved juletid for at hilse på mine bedsteforældre. Fra det fuldt oplyste Hälsingborg kunne vi så fra stranden se over til det helt mørklagte Danmark. I Hälsingborg medens vi var der , fik mine bedsteforældre besked fra det danske konsulat at min oldemor

var død i Kz.lejren Theresienstadt (lidt udenfor Prag). Hun og hendes kusine var begge 89 år og døde af chok og sult. (hvilken triumf det måtte ha` været for tyskerne) , at slå to gamle jødiske damer ihjel. Min familie var naive , set i bagklogskabens øjne , de mente ikke de to damer var i fare p.g.a. deres høje alder og de blev indlogeret på pension FØNS i Tårnbæk , hvor de så kunne være til krigen var overstået. En dansk nazist syntes at tyskerne skulle ha` besked om de to damer og de blev så afhentet og smidt in i lastvogn og kørt til Langelinje hvor de blev smidt ned i lasten sammen med mange andre jøder og kommunister.

Og så derfra til KZ-lejren Theresienstadt. Et mindesmærke står på den yderste mole på Langelinje ,

Og fortæller om skibet med jøderne og kommunisterne.

Ca. 500 jøder blev fanget ud af ca. 6000 , "kun" ca. 50 døde i Kz-lejren.

Billigt sluppet om man så kan sige , når man tænker at ialt 6 millioner jøder, blev gasset, skudt eller på anden måde ikke fik lov at leve videre.

Vi , min familie var heldige at blive reddet p.g.a. hjælp i nødens stund af danske borgere. Tak for det , kan ikke siges nok gange.

Ovenstående foto er taget i 2006; det er 2 danske jøder som overlevede fangenskabet i kz-lejren Theresienstadt. I baggrunden ses en hemmelig synagoge skjult bagved et bageri. Skriften er hebraisk og skal læses fra højre til venstre. Der står:

GID VORE ØJNE MÅTTE SKUE , NÅR DU VENDER TILBAGE TIL ZION I BARMHJERTLIGHED